

Signalizácia v ochrane rastlín – 17/2026

Škodcovia a choroby strukovín v máji

Najväznejším škodcom je na hrachu **voška hrachová**. Bezkrídla živorodá samička meria 3,5-5,5 mm, má zelenú, niekedy červenkastú farbu. Je to najväčšia voška škodiaca na poľných plodinách. Škodí vyciciavaním štiav a vylučovaním sladkých výlučkov. Cicanie znižuje úrodu. Vyskytuje sa hniezdovito, preto je vhodné lokálne ošetrenie. Hľadať ju treba v rastových vrcholoch ukrytú medzi listami. Prezимуje vo forme vajíčok na viacročných bôbovitých rastlinách, ale môžu prezimovať aj dospelé vošky. Prelet z primárnych hostiteľov býva obyčajne v máji, tento rok je vegetácia skoršia, môžeme očakávať prelet začiatkom mája. Voška hrachová napáda množstvo bôbovitých, najmä lucernu a hrach. Na sekundárnom hostiteľovi má 4-6 generácií. Chladné dažde a vietor znižujú populáciu vošiek. Prah škodlivosti je 3-5 jedincov na jednu rastlinu.

Autorizované sú prípravky na báze deltamethrinu **Decis Forte, Delta Expert, Dinastia Expert, Dinastia Forte, Nuyard, Patriot**, deltamethrinu+flupyradifurone **Sivanto Energy**, flupyradifurone **Sivanto Prime**, lambda-cyhalothrinu, **Lambda, Gunner**, acetamidridu **Gazelle Liquid, Kachikoma SL, Mospilan Mizu 120 SL, Yoro** alebo pirimicarbú **Pirimor 50 WG**.

Koncom mája vyliezajú z pôdy dospelce **strapky hrachovej**. Je to drobný čiarkovitý hmyz veľkosti 1,4-1,8 mm s obrvenými krídlami. Má jednu generáciu do roka. Škodí na hrachu, fazuli, bôbe, šošovici, sóji a ďalších druhoch z čeľade vikovitých. Vyhovujú jej suché lokality. Vlhké daždivé počasie môže obmedziť množstvo strapiek. V dôsledku cicania sa deformujú stonky a vegetačné vrcholy, môžu zasychať a opadávať kvety, poškodené listy majú striebřisté škvrny a deformujú sa. Na hrachu je orientačné kritické číslo 20 vajíčok alebo vyliahnutých lariev na 10 kvetných pukov.

Autorizované sú prípravky na báze deltamethrinu **Decis EW 50, Decis Protech, Delta EW 50, Scatto**, tau-fluvalinate **Evure, Mavrik, Scotia**, a lambda-cyhalothrinu **Karate Zeon 5 CS, Kusti, Ninja Zeon 5 CS, Sentinel, Vaztak Pro**.

Na sóji je najnebezpečnejší **roztočec chmeľový**. Imága majú dve typické tmavé škvrny na chrbte a štyri páry nôh. Samička je 0,5 mm dlhá; samček je menší a štíhlejší. Cicanie na spodnej strane listov môže spôsobiť ich spálenie. Nie sú povolené žiadne prípravky.

Na šošovici je najnebezpečnejší **plodomor šošovicový**. Imága sú komárovitý hmyz veľkosti 1,4-1,8 mm, liahnu sa koncom mája a začiatkom júna na poliach kde bola minulý rok šošovica. Samičky prelietajú na šošovicu a kladú vajíčka do kvetných pukov veľkosti do 4,5 mm, väčšie puky nenapádajú. Do jedného puku nakladie samička niekoľko vajíčok. Larvy vyliahnuté v kvetných pukoch cicajú kvetné lupienky a bázu piestikov a tvoria na nich háľky. Príznakmi sú zdurené a zatvorené kvetné puky. Strata na úrode môže dosiahnuť až 80 %. Na hrachu škodí **plodomor hrachový** podobným spôsobom, kritické číslo je 1 znáška vajíčok na 3 rastliny alebo 27 znášok na 1 m².

Povolené sú účinné látky deltamethrin v prípravkoch **Decis Forte, Delta Expert, Dinastia Expert, Dinastia Forte, Nuyard, Patriot** a deltamethrin+flupyradifurone **Sivanto Energy**.

Selektívny insekticídny prípravok vo forme vodou dispergovateľných granúl **Agree WG** je určený na kontrolu **húseníc škodlivých motýľov** obsahuje účinnú látku *Bacillus thuringiensis* ssp. *Aizawai*. Pôsobí cez tráviacu sústavu, a preto je nutné, aby húsenice prípravok aplikovaný na rastlinu strávil. Po požití smrteľnej dávky húsenice prestanú prijímať potravu, avšak naďalej žijú ešte niekoľko dní. Aplikujte v čase liahnutia vajíčok, resp. keď sú larvy v prvom a druhom vývojovom štádiu (L1, L2). Vstup na ošetrovaný pozemok je možný až po zaschnutí postreku. Maximálny počet aplikácií za vegetáciu plodiny 3 x. Interval medzi aplikáciami 7 dní.

Z chorôb sa na strukovinách môže prejavovať **múčnatka hrachová**, ktorá tvorí sivobiely múčnatý povlak na ktorejkoľvek časti rastliny, silne napadnuté rastliny žltnú až odumierajú. Napadnuté struky sú menšie a deformované. Nie sú povolené prípravky.

Pleseň hrachová sa prejavuje na mladých rastlinách ich zhrubnutím a deformáciou, rastliny sú metlovité, bledé, za vlhkého počasia sú spodné listy pokryté sivohnedým povlakom konídionosičov. Sekundárna infekcia tvorí drobné škvrny na vrchnej strane listov a prílistkov, zostávajú matné, pletivá hrubnú až praskajú. Môže napádať aj kvety, ktoré opadávajú. Struky majú žltkasté škvrny, vo vnútri s bielymi povlakmi, často nevytvoria semená. Povolený je azoxystrobin v prípravku **Afrodyta 250 SC**, **Azir 250 SC** a azoxystrobin+difenoconazole **Ascon**, Účinkujú zároveň aj proti **antraknózam**. Proti antraknóze a hubovým chorobám je povolený aj mikrobiálny prípravok vo forme dispergovateľného prášku **Green Doctor** alebo **Polyversum**. Účinná látka huba *Pythium oligandrum* stimuluje rast rastlín indukciou zvýšenej produkcie fytohormónu kyseliny indolyloctovej a zvyšovaním obsahu fosforu a cukrov. Nie je to klasický fungicíd, a preto ho nie je možné aplikovať ako fungicíd, t.j. až po zistení príznakov choroby. Je to biologický prípravok a jeho účinnosť je závislá od správnosti aplikácie. Po aplikácii prípravku spóry musia na živých pletivách najskôr vyklíčiť a až po rozrastení huby je táto schopná konkurovať alebo parazitovať na fytopatogénnych hubách. Prípravok je preto nutné aplikovať preventívne, t.j. pred výskytom choroby. Pri správnej aplikácii je možné udržať porast v dobrom zdravotnom stave. V prípade veľmi silného infekčného tlaku následne po biologickom prípravku je možné aplikovať bežný fungicíd.

Pleseň sivá tvorí drobné škvrny na vrchnej strane listov a prílistkov, zostávajú matné, pletivá hrubnú až praskajú. Môže napádať aj kvety, ktoré opadávajú. Struky majú žltkasté škvrny, vo vnútri s bielymi povlakmi, často nevytvoria semená. Povolený je azoxystrobin v prípravku **Afrodyta 250 SC**, **Azir 250 SC** a fluopyram+ trifloxystrobin **Luna Sensation** aj proti **bielej hnilobe**.

Hrach na zrna, fazuľu na zrna, bôb, lupinu, sóju, pelušku proti **plesni sivej a bielej hnilobe** môžete ošetrovať od štádia vyvinutých dvoch pravých listov po zberovú zrelosť (BBCH 12 – 89) biologickým fungicídnym prípravkom vo forme kvapalného suspenzného koncentrátu pre riedenie vodou **Serenade Aso** s účinnou látkou *Bacillus amyloliquefaciens*. Použitie prípravku zvyšuje prirodzenú obranyschopnosť rastlín. Stimulácia biochemických obranných mechanizmov (hlavne aktivita peroxidázy a primárny metabolizmus kyseliny salicylovej a gibberelínovej) prispieva ako k zvýšeniu prirodzenej odolnosti rastlín voči hubovým a bakteriálnym patogénom, tak aj k odolnosti proti abiotickým stresom.

V skleníkoch je na menej významné použitie povolený fungicídny prípravok **Problad** vo forme kvapalného koncentrátu pre riedenie vodou (SL), s obsahom vodného extraktu z

vyklíčených semien *Lupinus albus*, určený na ničenie **múčnatky a plesne sivej**. Je to kontaktný fungicíd s viacerými spôsobmi účinku. Antifungálna aktivita sa prisudzuje hlavnej zložke prípravku, ktorou je BLAD proteín. BLAD proteín je schopný viazať sa na štruktúry buniek hubových patogénov a narušiť ich bunkovú stenu. Vnútri buniek následne ovplyvňuje metabolizmus patogénu – narúša homeostázu kovov v bunkách čo vedie k narušeniu absorpcie živín, narušeniu reprodukcie buniek a nakoniec k odumretiu bunky. Prípravok aplikujte na fazuľu a hrach postrekom od začiatku vývoja súkvetia (BBCH 50) do štádia plnej zrelosti (tvrdého zrna) (BBCH 89). Na bôb aplikujte prípravok od začiatku vývoja súkvetia (BBCH 50) do štádia začiatku tmavnutia stoniek (BBCH 93). Maximálny počet aplikácií počas vegetačného obdobia 6x. Minimálny interval medzi aplikáciami 8 dní.

V Topoľčanoch, 4.5.2026

Ing. Zuzana Blahová
ÚKSÚP-OKOR Topoľčany